

I

(Законодателни актове)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2011/36/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 5 април 2011 година

**относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за
замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2 и член 83, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултация с Комитета на регионите,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Трафикът на хора представлява тежко престъпление, често извършвано в рамките на организирана престъпна дейност, грубо нарушение на основните права и е изрично забранено съгласно Хартата на основните права на Европейския съюз. Предотвратяването и борбата с трафика на хора е приоритет за Съюза и за държавите-членки.
- (2) Настоящата директива е част от глобалните действия срещу трафика на хора, които включват действия с участието на трети държави, както се посочва в

„Документ за действие за укрепване на външното измерение на ЕС за борба с трафика на хора; към глобално действие на ЕС за борба с трафика на хора“, одобрен от Съвета на 30 ноември 2009 г. В този контекст следва да се предприемат действия в трети държави, които са държави на произход или на транзитно преминаване на жертвите, с оглед повишаване на осведомеността, намаляване на уязвимостта, подкрепа и помощ за жертвите, борба с първопричините за трафика и подкрепа на тези трети държави за разработването на подходящо законодателство за борба с трафика.

- (3) Настоящата директива отчита, че трафикът е специфично от гледна точка на пола явление, като жените и мъжете често пъти са жертва на трафик за различни цели. По тази причина мерките за помощ и подкрепа също следва да са съобразени с пола, където е целесъобразно. Факторите, свързани с търсенето и предлагането, могат да бъдат различни в зависимост от съответните сектори, като трафик на хора в секс индустрията или с цел трудова експлоатация — например в строителството, селското стопанство или за принудително подчинение в домашни условия.
- (4) Съюзът е поел ангажимент за предотвратяването на трафика на хора и борбата с него и за защитата на правата на лицата, които са жертва на трафик. За тази цел бяха приети Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета от 19 юли 2002 г. относно борбата с трафика на хора ⁽³⁾ и Планът на ЕС за най-добри практики, стандарти и процедури за борба и предотвратяване на трафика на хора ⁽⁴⁾. Освен това приетата от Европейския съвет Стокхолмска програма — Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите ⁽⁵⁾ поставя ясен приоритет върху борбата с трафика на хора. Следва да се предвидят други мерки, като подкрепа за разработването на общи показатели на Съюза за идентифициране на жертвите на трафик, чрез обмен на най-добри практики между всички заинтересовани участници, особено обществените и частните социални служби.

⁽¹⁾ Становище от 21 октомври 2010 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 14 декември 2010 г. (все още не публикувана в Официален вестник) и Решение на Съвета от 21 март 2011 г.

⁽³⁾ ОВ L 203, 1.8.2002 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ ОВ C 311, 9.12.2005 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ C 115, 4.5.2010 г., стр. 1.

- (5) Правоприлагащите органи на държавите-членки следва да продължат да си сътрудничат с оглед подобряване на борбата с трафика на хора. Във връзка с това тясното презгранично сътрудничество, включително обменът на информация и на най-добри практики, както и непрекъснат открит диалог между полицейските, съдебните и финансовите органи на държавите-членки, е от съществено значение. Координацията на разследването и наказателното преследване по дела за трафик на хора следва да бъде улеснена посредством засилено сътрудничество с Европол и Евроюст, създаване на съвместни екипи за разследване, както и чрез прилагане на Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства⁽¹⁾.
- (6) Държавите-членки следва да насърчават организациите на гражданското общество и да работят в тясно сътрудничество с тях, включително с признатите и действащи в тази област неправителствени организации, които работят с жертви на трафик, по-специално в рамките на инициативи за разработване на политика, информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, изследователски и образователни програми, обучение, както и в рамките на мониторинг и оценка на въздействието на мерките за борба с трафика.
- (7) С настоящата директива се въвежда интегриран, цялостен подход, основан на правата на човека, по отношение на борбата с трафика на хора и при транспонирането ѝ следва да се вземат предвид Директива 2004/81/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. за издаване на разрешение за пребиваване на граждани на трети страни, които са жертви на трафик на хора или са били обект на помощ за незаконна имиграция и които сътрудничат с компетентните органи⁽²⁾ и Директива 2009/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. за предвиждане на минимални стандарти за санкциите и мерките срещу работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава⁽³⁾. Директивата има за свои главни цели по-строги действия за предотвратяване, наказателно преследване и защита на правата на жертвите на трафик. Настоящата директива приема също контекстуално разбиране за различните форми на трафик и има за цел да гарантира, че борбата с всяка от тези форми се води с най-ефикасните мерки.
- (8) Децата са по-уязвими от възрастните и следователно съществува по-голям риск те да станат жертви на трафик на хора. При прилагане на настоящата директива трябва да се обръща първостепенно внимание на висшия интерес на детето в съответствие с Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията на Обединените нации за правата на детето от 1989 г.
- (9) Протоколът на Обединените нации от 2000 г. за предотвратяване, противодействие и наказване на трафика с хора, особено жени и деца, допълващ Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност, и Конвенцията на Съвета на Европа за борба с трафика на хора от 2005 г. са ключови стъпки в процеса на засилване на международното сътрудничество срещу трафика на хора. Следва да се отбележи, че Конвенцията на Съвета на Европа съдържа механизъм за оценка, който се състои от Експертната група за борба с трафика на хора (ГРЕТА) и Комитета на страните. С оглед избягване на дублирането на усилия следва да се насърчава координацията между международните организации, компетентни да предприемат действия за борба с трафика на хора.
- (10) Настоящата директива не засяга принципа на забрана за връщане (*non-refoulement*) в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. (Женевската конвенция) и е в съответствие с член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- (11) За да се отчетат последните развития във връзка с явлението трафик на хора, настоящата директива възприема по-широко разбиране за това какво е трафик на хора, в сравнение с Рамково решение 2002/629/ПВР и поради това включва допълнителни форми на експлоатация. В контекста на тази директива принудителната просия следва да се разбира като форма на принудителен труд или услуги, както е определено в Конвенция № 29 на Международната организация на труда относно принудителния или задължителния труд от 1930 г. Ето защо експлоатацията, свързана с просия, включително използването на зависимо лице, обект на трафик, за просия, попада в обхвата на определението за трафик на хора само когато са налице всички елементи на принудителен труд или услуги. С оглед на съдебната практика, свързана с проблематиката, оценката на това доколко валидно е евентуалното съгласие за извършване на такъв труд или услуги следва да се прави за всеки отделен случай. Когато обаче е засегнато дете, евентуалното съгласие никога не следва да се счита за валидно. Понятието „експлоатация за престъпни дейности“ следва да се разбира като експлоатирането на лице да извършва, *inter alia*, джебчийство, кражби от магазини, трафик на наркотици и други подобни дейности, които са наказуеми и предполагат финансово облагодетелстване. Определението включва също трафика на хора с цел отнемане на телесни органи, което представлява тежко посегателство върху човешкото достойнство и физическа цялост, както и друго поведение като например случаи на незаконно осиновяване или принудителен брак, доколкото при тях са налице съставните елементи на трафика на хора.
- (12) Степента на наказанията в настоящата директива отразява все по-голямата загриженост сред държавите-членки във връзка с развитието на трафика на хора като явление. Ето защо настоящата директива използва като база степени 3 и 4 от Заклученията на Съвета от 24—25 април 2002 г. относно подхода, който трябва да се възприеме по отношение на сближаването на режима на наказанията. Когато престъплението е извършено при определени обстоятелства, например срещу особено уязвима жертва, наказанието следва да бъде по-тежко. В контекста на настоящата директива понятието „особено уязвими лица“ следва да включва най-малко всички деца. Други фактори,

(1) ОВ L 328, 15.12.2009 г., стр. 42.

(2) ОВ L 261, 6.8.2004 г., стр. 19.

(3) ОВ L 168, 30.6.2009 г., стр. 24.

които биха могли да се вземат предвид при оценката на уязвимостта на жертвата, включват например пол, бременност, здравословно състояние и увреждания. Когато престъплението е особено тежко, например когато животът на жертвата е бил застрашен или престъплението е включвало сериозно насилие като изтезание, принудителна употреба на наркотични вещества/медикаменти, изнасилване или други тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие, или по друг начин е причинило особено сериозни вреди на жертвата, това следва също да води до по-тежко наказание. Когато в настоящата директива се говори за предаване, това позоваване следва да се тълкува в съответствие с Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите-членки⁽¹⁾. Тежестта на извършеното престъпление би могло да бъде вземана предвид при изпълнението на присъдата.

- (13) В борбата с трафика на хора следва пълноценно да се използват съществуващите инструменти в областта на изземването и конфискацията на облиги от престъпления, като Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност и протоколите към нея, Конвенцията на Съвета на Европа относно изпирване, издирване, изземване и конфискация на облигите от престъпление от 1990 г., Рамково решение 2001/500/ПВР на Съвета от 26 юни 2001 г. относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, замразяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност⁽²⁾ и Рамково решение 2005/212/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 г. относно конфискация на облиги, средства и имущество от престъпления⁽³⁾. Следва да се насърчава използването на отнетите и конфискувани средства и приходи от престъпленията, посочени в настоящата директива, за финансиране на помощта и защитата на жертвите, включително на обезщетението на жертвите, и на презграничните правопрелагащи действия на Съюза за борба с трафика.
- (14) Жертвите на трафик на хора следва, в съответствие с основните принципи на правните системи на съответните държави-членки, да бъдат защитени от наказателно преследване или наказание за престъпни дейности, като например използването на фалшиви документи, или за престъпления съгласно законите относно проституцията или имиграцията, които те са били принудени да извършат като пряка последица от факта, че са били обект на трафик. Целта на тази защита е да се гарантират човешките права на жертвите, да се избегне по-нататъшното виктимизиране и те да бъдат насърчени да свидетелстват в наказателни производства срещу извършителите. Тази защита не изключва съдебно преследване или наказание за престъпления, които дадено лице е извършило или в които то е участвало по своя воля.
- (15) За да се гарантира успехът на разследването и наказателното преследване на престъпления, свързани с трафика на хора, тяхното образуване по принцип не следва да бъде обусловено от съобщаване или повдигане на обвинение от страна на жертвата. Когато естеството на

деянието налага това, наказателното преследване следва да може да се проведе в достатъчен период от време, след като жертвата е навършила пълнолетие. Продължителността на този достатъчен период от време за наказателно преследване следва да бъде определена съгласно съответното национално право. Правоприлагащите служители и прокурорите следва да бъдат подходящо обучени, поспециално с оглед на подобряването на прилагането на международното право и съдебното сътрудничество. Лицата, които отговарят за разследването и преследването на такива престъпления, също следва да имат достъп до разследващите средства, използвани в случаи на организирана престъпна дейност или други случаи на тежки престъпления. Тези средства би могло да включват прихващането на съобщения, наблюдение под прикритие, включително електронно наблюдение, наблюдение на банкови сметки и други финансови разследвания.

- (16) С цел да се гарантира ефективно наказателно преследване на международни престъпни групи, чийто център на дейност е в държава-членка и които извършват трафик на хора в трети държави, следва да се установи компетентност по отношение на престъпление, свързано с трафик на хора, когато извършителят е гражданин на тази държава-членка и престъплението е извършено извън територията на тази държава-членка. Също така би могло да се установи компетентност, когато извършителят пребивава обичайно в държава-членка, жертвата е гражданин на държава-членка или нейното място на обичайно пребиваване е в държава-членка, или престъплението е било извършено в полза на юридическо лице със седалище на територията на държава-членка, и престъплението е извършено извън територията на тази държава-членка.
- (17) Докато Директива 2004/81/ЕО предвижда издаването на разрешение за пребиваване на жертви на трафик, които са граждани на трети държави, а Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки⁽⁴⁾ урежда упражняването на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите-членки от гражданите на Съюза и техните семейства, включително защита от експулсиране, настоящата директива установява специфични мерки за защита на всички жертви на трафик на хора. Следователно настоящата директива не разглежда условията на пребиваване на жертвите на трафик на хора на територията на държавите-членки.
- (18) Необходимо е жертвите на трафик на хора да могат да упражняват ефективно своите права. Ето защо трябва да им бъде предоставяна подходяща помощ и подкрепа преди, по време и за подходящ период от време след наказателното производство. Държавите-членки следва да предвидят средства за помощ, подкрепа и защита на жертвите. Помощта и подкрепата, които се предоставят, следва да включват поне минимален набор от мерки, необходими, за да се даде възможност на жертвата да се възстанови и да избяга от своите трафиканти. Практическото осъществяване на такива мерки следва, въз основа на индивидуална оценка съгласно националните

⁽¹⁾ ОВ L 190, 18.7.2002 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ L 182, 5.7.2001 г., стр. 1.

⁽³⁾ ОВ L 68, 15.3.2005 г., стр. 49.

⁽⁴⁾ ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77.

процедури, да отчита обстоятелствата, културния контекст и нуждите на засегнатото лице. Помощ и подкрепа следва да се предоставя на дадено лице веднага след като има разумни основания да се счита, че е възможно то да е било обект на трафик, независимо от готовността му да свидетелства. В случаите когато жертвата не пребивава законно в държавата-членка, следва безусловно да се оказва помощ и подкрепа поне в рамките на срока за размисъл. Ако след приключване на процеса на идентифициране или изтичане на срока за размисъл се установи, че жертвата не отговаря на условията за предоставяне на разрешение за пребиваване или не пребивава законно в дадена държава-членка на друго основание, или ако жертвата е напуснала територията на тази държава-членка, съответната държава-членка не е задължена да продължи да предоставя на това лице помощ и подкрепа въз основа на настоящата директива. Когато това е необходимо, предоставянето на помощ и подкрепа следва да продължи в рамките на подходящ срок след завършване на наказателното производство, например ако се провежда медицинско лечение поради тежки физически или психически последици от престъплението или сигурността на жертвата е застрашена поради дадените от жертвата показания в хода на наказателното производство.

- (19) Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета от 15 март 2001 г. относно правното положение в наказателното производство на жертвите от престъпления⁽¹⁾ установява набор от права на жертвите в наказателното производство, сред които правото на защита и на обезщетение. Освен това жертвите на трафика на хора следва да имат незабавен достъп до правни консултации и — съобразно ролята на жертвите в съответната съдебна система — до процесуално представителство, включително с цел предявяване на иск за обезщетение. Подобни правни консултации и процесуално представителство биха могли да бъдат предоставени и от компетентните органи за целите на предявяването на искове за обезщетение от държавата. Целта на правните консултации е жертвите да могат да получат информация и съвети за различните възможности, с които разполагат. Правните консултации следва да се предоставят от лице, получило подходящо юридическо обучение, без непременно да е юрист. Правните консултации и, съобразно ролята на жертвите в съответната съдебна система, процесуалното представителство следва да се предоставят безплатно най-малко в случаите, когато жертвата не разполага с достатъчно финансови средства, по начин, съвместим с вътрешните процедури на държавите-членки. Тъй като е малко вероятно по-специално децата — жертви да разполагат с такива средства, правните консултации и процесуалното представителство на практика ще бъдат безплатни за тях. Освен това, въз основа на индивидуална оценка на риска, извършена в съответствие с националните процедури, жертвите следва да бъдат защитени от действия, целящи отмъщение или сплашване, както и от риска да бъдат повторно подложени на трафик на хора.
- (20) Жертвите на трафик, които са били подложени на злоупотреби и унижително отношение, които често съпровождат престъплението трафик на хора — като

сексуална експлоатация, сексуална злоупотреба, изнасилване, сходни с робството практики или отнемане на телесни органи — следва да бъдат защитени от вторично виктимизиране и по-нататъшно травмиране в хода на наказателното производство. Ненужните повторни разпити по време на разследването, наказателното преследване и съдебното производство следва да се избягват, например чрез изготвяне, когато е целесъобразно и на възможно най-ранен етап от производството, на видеозаписи на разпитите. За тази цел по време на наказателното разследване и производство жертвите на трафик на хора следва да бъдат третираны по начин, който съответства на индивидуалните нужди на всяко лице. Оценката на техните индивидуални нужди следва да бъде съобразена с обстоятелства като възраст, бременност, здравословно състояние, увреждания, които биха могли да имат, и други лични обстоятелства, както и с физическите и психологическите последици от престъпната дейност, на която жертвата е била подложена. Дали и как да се прилага специфично отношение се решава за всеки отделен случай в съответствие с определените в националното право основания и правилата за съдебна преценка, съдебна практика и насоки.

- (21) Мерките за помощ и подкрепа следва да се предоставят след като жертвите бъдат информирани и дадат своето съгласие. Следователно жертвите следва да бъдат информирани за важните аспекти на тези мерки, като мерките не следва да им бъдат налагани. Отказът на жертвите да се възползват от мерки за помощ и подкрепа не следва да води до задължение за компетентните органи на съответните държави-членки да предоставят на жертвите алтернативни мерки.
- (22) В допълнение към мерките, които са на разположение за всички жертви на трафик, държавите-членки следва да осигурят наличието на специални мерки за помощ, подкрепа и защита за децата — жертви на трафик. Тези мерки следва да се предоставят с оглед на висшия интерес на детето и в съответствие с Конвенцията на ООН от 1989 г. за правата на детето. Когато възрастта на лицето, обект на трафик, е неустановена и има основания да се смята, че то е под 18 години, това лице следва да се приеме за дете и да получи незабавно помощ, подкрепа и защита. Мерките за оказване на помощ и подкрепа на децата — жертви следва да бъдат съсредоточени върху физическото и психо-социалното им възстановяване и към намиране на трайно решение за съответното лице. Достъпът до образование би помогнал на децата да се интегрират повторно в обществото. Като се отчита фактът, че децата — жертви на трафик са особено уязвими, следва да се предвидят допълнителни мерки на защита за тях по време на разпитите в хода на наказателното разследване и производство.
- (23) Особено внимание следва да се отдели на непридружените деца — жертва на трафик на хора, тъй като те се нуждаят от специална помощ и подкрепа поради особено уязвимото си положение. От момента, в който непридружено дете — жертва на трафик на хора, е идентифицирано, и до намирането на трайно решение държавите-членки следва да прилагат мерки за приемане с оглед на потребностите на детето и следва да осигуряват прилагането на съответните процесуални гаранции. Следва да

(¹) ОВ L 82, 22.3.2001 г., стр. 1.

се вземат необходимите мерки, за да се гарантира определяне на настойник и/или представител на непълнолетното лице, при необходимост, с цел да се защитават неговият висш интерес. Решение относно бъдещето на всяко непридружено дете — жертва следва да се взема в най-кратък срок с оглед намирането на трайни решения, основани на индивидуална оценка на висшия интерес на детето, на който следва да се обръща първостепенно внимание. Трайно решение би могло да бъде връщането или реинтеграцията в държавата на произход или държавата на връщане, интеграция в приемащото общество, предоставяне на статут на международна закрила или на друг статут в съответствие с националното право на държавите-членки.

- (24) Когато съгласно настоящата директива трябва да се определи настойник и/или представител на детето, тези функции могат да се изпълняват от едно и също лице или от юридическо лице, институция или орган.
- (25) Държавите-членки следва да разработят и/или укрепят съществуващите политики за предотвратяване на трафика на хора, включително мерки за обезсърчаване и намаляване на търсенето, което поощрява всички форми на експлоатация, и мерки за намаляване на риска хора да стават жертва на трафик, посредством научни изследвания, включително изследвания за нови форми на трафик на хора, информация, популяризиране на проблема и образование. В тези инициативи държавите-членки следва да възприемат подход, който зачита спецификите на пола и правата на детето. Служители, които има вероятност да влязат в контакт с жертви или потенциални жертви на трафик на хора, следва да бъдат подходящо обучени да идентифицират и да работят с такива жертви. Това задължение за обучение следва да се насърчава за членовете на следните категории, когато е вероятно да влязат в контакт с жертвите: полицейски служители, гранични служители, служители на имиграционните служби, прокурори, юристи, магистрати и съдебни служители, инспектори по труда, персонал на социалните и здравните служби и на службите за грижи за деца, както и консулски служители, но в зависимост от местните обстоятелства може да включва и други групи държавни служители, за които има вероятност да срещнат жертви на трафик в своята работа
- (26) Директива 2009/52/ЕО предвижда санкции за работодатели на незаконно пребиваващи граждани на трета държава, които макар да не им е повдигнато обвинение или да не са осъждани за трафик на хора, използват работа или услуги на лице, за което знаят, че е жертва на трафик. Освен това държавите-членки следва да разгледат възможността за налагането на санкции на потребителите на всяка услуга от лице, за което те знаят, че е жертва на трафик. Това допълнително криминализиране би могло да включва поведението на работодатели на законно пребиваващи граждани на трети държави и граждани на Съюза, както и потребителите на сексуални услуги от лице обект на трафик, независимо от гражданството им.
- (27) Държавите-членки следва да създадат — по начин, който считат за целесъобразен от гледна точка на вътрешната си

уредба, и като отчитат необходимостта да се осигури минимална структура с определени задачи — национални системи за наблюдение, като национални органи за докладване или други подобни механизми, с цел оценяване на тенденциите в областта на трафика на хора, събиране на статистически данни, измерване на резултатите от действията за борба с трафика на хора и да докладват редовно. Тези национални органи за докладване или други подобни механизми вече са обединени в неофициална мрежа на Съюза, създадена въз основа на заключенията на Съвета относно създаване в рамките на ЕС на неофициална мрежа от национални органи за докладване или равностойни механизми по въпросите на трафика на хора от 4 юни 2009 г. Координаторът за борба с трафика би участвал в дейността на тази мрежа, която осигурява на Съюза и на неговите държави-членки обективна, надеждна, съпоставима и актуална стратегическа информация в областта на трафика на хора и обменя опит и добри практики в сферата на предотвратяването и борбата с трафика на хора на равнището на Съюза. Европейският парламент следва да има правото да участва в съвместните дейности на националните органи за докладване или други подобни механизми.

- (28) С оглед оценката на резултатите от действията, насочени срещу трафика на хора, Съюзът следва да продължи по-нататък работата си по методологиите и методите за събиране на данни за осигуряване на съпоставими статистически данни.
- (29) Предвид Стокхолмската програма и с цел разработване на консолидирана стратегия на Съюза срещу трафика на хора, насочена към по-нататъшно укрепване на ангажимента и усилията на Съюза и държавите-членки за предотвратяване и борба с този трафик, държавите-членки следва да улесняват дейността на координатора за борба с трафика, което може да включва например подобряване на координацията и съгласуваността, както и избягване на дублирането на усилията на институциите и на агенциите на Съюза, както и на държавите-членки и на международните участници, принос за разработване на съществуващи или нови политики и стратегии на Съюза, свързани с борбата с трафика на хора или докладване на институциите на Съюза.
- (30) Настоящата директива цели да измени и разшири разпоредбите на Рамково решение 2002/629/ПВР. Тъй като измененията, които трябва да се направят, са значителни по брой и по естество, с цел постигане на яснота Рамковото решение следва да се замени изцяло по отношение на държавите-членки, участващи в приемането на настоящата директива.
- (31) В съответствие с точка 34 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество⁽¹⁾ държавите-членки се насърчават да изготвят за себе си и в интерес на Съюза свои собствени таблици, които, доколкото е възможно, илюстрират съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране в националното законодателство, и да ги направят достъпни за обществеността.

⁽¹⁾ ОВ С 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

- (32) Тъй като целта на настоящата директива, а именно борбата с трафика на хора, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки, и следователно поради обхвата и последиците от действието може да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приема мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (33) Настоящата директива защита основните права и съблюдава принципите, признати по-конкретно в Хартата на основните права на Европейския съюз, а именно човешкото достойнство, забраната на робството, принудителния труд и трафика на хора, забраната на изтезанието и нечовешкото или унижителното отношение или наказание, правата на детето, правото на свобода и сигурност, свободата на изразяване на мнение и свободата на информация, защитата на личните данни, правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес и принципите на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието. По-специално, настоящата директива има за цел да осигури пълното спазване на тези права и принципи и трябва да бъде прилагана в съответствие с тях.
- (34) В съответствие с член 3 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, Ирландия е нотифицирала желанието си да участва в приемането и прилагането на настоящата директива.
- (35) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, и без да се засяга член 4 от този протокол, Обединеното кралство не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързано от нея, нито от нейното прилагане.
- (36) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на настоящата директива, и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

Настоящата директива установява минимални правила относно определението на престъпленията и наказанията в сферата на трафика на хора. С нея се въвеждат и общи разпоредби, като се отчитат спецификите на пола, за засилване предотвратяването на това престъпление и защитата на жертвите от него.

Член 2

Престъпления, свързани с трафик на хора

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че следните умишлени деяния са наказуеми:

набиране, превоз, прехвърляне, подслоняване или приемане на лица, включително размяна или прехвърляне на контрола над тези лица, посредством заплаха за или употреба на сила или други форми на принуда, посредством отвлечение, измама, заблуда, злоупотреба с власт или с уязвимо положение, или посредством даване или получаване на плащания или облаги, с оглед получаване на съгласието на лице, което има контрол над друго лице, с цел експлоатация.

2. Уязвимо положение означава положение, при което засегнатото лице няма действителна или приемлива алтернатива освен да понесе тази злоупотреба.

3. Експлоатацията включва като минимум експлоатация на извършвана от други лица проституция или други форми на сексуална експлоатация, принудителен труд или услуги, включително просия, робство или практики, подобни на робството, принудително подчинение, или експлоатация за престъпни дейности, или отнемане на телесни органи.

4. Съгласието на жертвата на трафик на хора за експлоатация, независимо дали е планирана или действителна, е без значение, когато е използвано някое от средствата, посочени в параграф 1.

5. Когато поведението, посочено в параграф 1, е свързано с дете, то съставлява наказуемото деяние трафик на хора, дори и да не е използвано никое от средствата, посочени в параграф 1.

6. За целите на настоящата директива „дете“ означава всяко лице на възраст под 18 години.

Член 3

Подбудителство, помагачество и опит

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че подбудителството, помагачеството и опитът за извършване на престъпление, посочено в член 2, са наказуеми.

Член 4

Наказания

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че за престъпление, посочено в член 2, се предвижда наказание лишаване от свобода с максимален срок не по-малко от пет години.

2. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че за престъпление, посочено в член 2, се предвижда наказание лишаване от свобода с максимален срок не по-малко от десет години, когато престъплението:

- a) е извършено срещу жертва, която е особено уязвима, което в контекста на настоящата директива включва най-малкото всички деца жертви;

б) е извършено в рамките на престъпна организация по смисъла на Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета от 24 октомври 2008 г. относно борбата с организираната престъпност⁽¹⁾;

в) е застрашило, умишлено или поради престъпна небрежност, живота на жертвата; или

г) е извършено с особено насилие или е причинило особено тежки вреди на жертвата.

3. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че обстоятелството, че престъплението, посочено в член 2, е извършено от длъжностно лице при изпълнение на служебните му задължения, се смята за отегчавашо вината обстоятелство.

4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че престъплението, посочено в член 3, е наказуемо с ефективни, пропорционални и възпиращи наказания, които може да доведат до предаване на лицето.

Член 5

Отговорност на юридическите лица

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че юридическите лица могат да бъдат подведени под отговорност за посочените в членове 2 и 3 престъпления, които са извършени в тяхна полза от лице, действащо самостоятелно или в качеството си на член на орган на юридическото лице, и което заема ръководна длъжност в това юридическо лице, на следните основания:

- а) пълномощие да представлява юридическото лице;
- б) правомощие да взема решения от името на юридическото лице; или
- в) правомощие да упражнява контрол в рамките на юридическото лице.

2. Държавите-членки също гарантират, че юридическо лице може да бъде подведено под отговорност, когато липсата на надзор или контрол от страна на лице, посочено в параграф 1, е направила възможно извършването от негово подчинено лице на някое от престъпленията, посочени в членове 2 и 3, в полза на това юридическо лице.

3. Отговорността на юридическо лице по параграфи 1 и 2 не изключва образуването на наказателно производство срещу физически лица, които са извършители, подбудители или помагачи в престъпленията, посочени в членове 2 и 3.

4. За целите на настоящата директива „юридическо лице“ означава всяко образувание, което има правосубектност съгласно приложимото право, с изключение на държави или органи на публичната власт при упражняването на държавната власт, както и на публичните международни организации.

Член 6

Санкции за юридически лица

Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че всяко юридическо лице, подведено под отговорност съгласно член 5, параграфи 1 или 2, подлежи на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, които

включват глоби по наказателното право или друг вид глоби и може да включват други санкции като:

- а) лишаване от правото да се ползва от държавни облаги или помощи;
- б) временно или постоянно лишаване от правото да упражнява търговска дейност;
- в) поставяне под съдебен надзор;
- г) съдебна ликвидация;
- д) временно или постоянно затваряне на предприятия, използвани за извършване на престъплението.

Член 7

Отнемане и конфискация

Държавите-членки вземат необходимите мерки, за да гарантират, че компетентните им органи са оправомощени да отнемат и конфискуват средства и облаги от престъпленията, посочени в членове 2 и 3.

Член 8

Отказ от наказателно преследване и неприлагане на наказания към жертвата

В съответствие с основните принципи на своите правни системи държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че техните компетентни органи са оправомощени да не провеждат наказателно преследване или да не налагат наказания на жертвите на трафик на хора за участието им в престъпна дейност, която са били принудени да извършват като пряко следствие от обстоятелството, че са били обект на деяние, посочено в член 2.

Член 9

Разследване и наказателно преследване

1. Държавите-членки гарантират, че разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, не зависят от съобщаването или повдигането на обвинение от страна на жертвата и че наказателното производство може да продължи дори ако жертвата е оттеглила дадените от нея показания.

2. Когато естеството на деянието налага това, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да се даде възможност за наказателно преследване на престъпление, посочено в членове 2 и 3, в достатъчно дълъг период от време, след като жертвата навърши пълнолетие.

3. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че лицата, структурите и службите, отговорни за разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, са преминали през съответно обучение.

4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че на лицата, структурите и службите, отговорни за разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, са предоставени ефективни инструменти за разследване като използваните в случаи на организирана престъпност или други случаи на тежки престъпления.

⁽¹⁾ ОВ L 300, 11.11.2008 г., стр. 42.

Член 10**Компетентност**

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки за установяване на своята компетентност по отношение на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, когато:

- a) престъплението е извършено изцяло или отчасти на тяхна територия; или
- b) извършителят е един от техните граждани.

2. Дадена държава-членка уведомява Комисията, когато реши да разшири компетентността си по отношение на престъпления, посочени в членове 2 и 3, извършени извън нейната територия, *inter alia* когато:

- a) престъплението е извършено срещу гражданин на съответната държава-членка или лице, което обичайно пребивава на нейна територия;
- b) престъплението е извършено в полза на юридическо лице, установено на нейна територия; или
- v) извършителят обичайно пребивава на нейна територия.

3. За наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, и извършени извън територията на съответната държава-членка, всяка държава-членка предприема, в случаите, посочени в параграф 1, буква б), и може, в случаите, посочени в параграф 2, да предприеме необходимите мерки, за да гарантира, че нейната компетентност не е подчинена на едно от следните условия:

- a) деянията са престъпления на мястото, където са извършени; или
- b) наказателното преследване може да бъде образувано единствено след съобщение от страна на жертвата, подадено на мястото, където е извършено престъплението, или след уведомяване от страна на държавата, в която е мястото на извършване на престъплението.

Член 11**Помощ и подкрепа за жертвите на трафик на хора**

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че на жертвите се предоставят помощ и подкрепа преди и по време на наказателното производство, както и в рамките на подходящ срок след завършване на наказателното производство, с цел те да бъдат в състояние да упражняват правата, установени в Рамково решение 2001/220/ПВР и в настоящата директива.

2. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че на съответното лице се предоставят помощ и подкрепа от момента, в който компетентните органи имат разумни основания да считат, че е възможно то да е било обект на някое от престъпленията, посочени в членове 2 и 3.

3. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че помощта и подкрепата за жертвите не зависи от тяхното желание да сътрудничат при наказателното разследване, наказателното преследване или по време на съдебното производство, без да се засяга Директива 2004/81/ЕО или сходни национални разпоредби.

4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки за установяване на подходящи механизми за ранно идентифициране и оказване на помощ и подкрепа на жертвите в сътрудничество със съответните организации за предоставяне на помощ.

5. Мерките за помощ и подкрепа, посочени в параграфи 1 и 2, се предприемат, след като жертвата бъде информирана и даде своето съгласие, и включват поне стандарт на живот, който може да осигури на жертвата средства за живеене, като осигуряването на подходящо и безопасно място за живеене и материална помощ, както и необходимото медицинско обслужване, включително психологическа помощ, консултации и информация и устен и писмен превод, когато това е необходимо.

6. Информацията по член 5 включва, когато е уместно, информация относно срока за размисъл и срока за възстановяване съгласно Директива 2004/81/ЕО, и информация относно възможността за предоставяне на международна закрила съгласно Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила⁽¹⁾ и Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 г. относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите-членки⁽²⁾ или съгласно други международни правни инструменти или други сходни национални разпоредби.

7. Държавите-членки осигуряват грижи за жертвите със специални нужди, когато тези нужди са породени поспециално от бременност, здравословно състояние, увреждания, умствено или психично разстройство или от претърпени тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие.

Член 12**Защита на жертвите на трафик на хора в наказателното разследване и наказателното производство**

1. Защитните мерки, посочени в настоящия член, се прилагат в допълнение към правата, установени в Рамково решение 2001/220/ПВР.

2. Държавите-членки гарантират, че жертвите на трафик на хора имат незабавен достъп до правни консултации и, в зависимост от ролята на жертвата в съответната правна система, до процесуално представителство, включително с цел предявяване на иск за обезщетение. Правните консултации и процесуалното представителство са безплатни, когато жертвата не разполага с достатъчно финансови средства.

⁽¹⁾ ОВ L 304, 30.9.2004 г., стр. 12.

⁽²⁾ ОВ L 326, 13.12.2005 г., стр. 13.

3. Държавите-членки гарантират, че жертвите на трафик на хора се ползват с подходяща защита въз основа на индивидуална оценка на риска, като, *inter alia*, имат достъп до програми за защита на свидетели или други подобни мерки, ако това е уместно и е в съответствие с основанията, предвидени в националното право или процедури.

4. Без да се засягат правата на защита и въз основа на направена от компетентните органи индивидуална оценка на личните обстоятелства на жертвата, държавите-членки гарантират, че жертвите на трафик на хора са обект на специално отношение с цел предотвратяване на евентуално вторично виктимизиране, като в рамките на възможното и в съответствие с основанията, определени в националното право, както и с правилата за съдебна преценка, съдебна практика и насоки, се избягва следното:

- а) повторни разпити по време на разследването, наказателното преследване или съдебното производство, когато това не е необходимо;
- б) визуалният контакт между жертвите и обвиняемите, включително при даването на показания, например при разпит или кръстосан разпит, чрез подходящи средства, включително чрез използване на подходящи комуникационни технологии;
- в) даването на показания в открито заседание на съда; както и
- г) задаването на въпроси за личния живот, когато това не е необходимо.

Член 13

Общи разпоредби относно мерките за оказване на помощ, подкрепа и защита на децата — жертви на трафик на хора

1. На децата — жертви на трафик на хора, се оказва помощ, подкрепа и защита. При прилагането на разпоредбите на настоящата директива първостепенно внимание се обръща на висшия интерес на детето.
2. Държавите-членки гарантират, че когато възрастта на лице, което е обект на трафик на хора, е неустановена и има основания да се счита, че лицето е дете, това лице се смята за дете, за да му бъде предоставен незабавен достъп до помощ, подкрепа и защита в съответствие с членове 14 и 15.

Член 14

Помощ и подкрепа за децата жертви

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че специфичните действия за оказване на помощ и подкрепа на децата — жертви на трафик на хора, в краткосрочен и дългосрочен план, при тяхното физическо и психосоциално възстановяване, се предприемат след индивидуална оценка на специалните обстоятелства на всяко дете жертва,

като се отчитат надлежно възгледите, нуждите и опасенията на детето, така че да се намери трайно решение за него. В съответствие с националното си право държавите-членки предоставят в разумен срок достъп до образование на децата жертви и на децата на жертви, които получават помощ и подкрепа в съответствие с член 11.

2. Държавите-членки определят настойник или представител на детето — жертва на трафик на хора, от момента, в който детето е идентифицирано от органите, когато според националното право носителите на родителска отговорност са лишени от възможността да защитават висшия интерес на детето и/или да го представляват поради конфликт на интереси между тях и детето жертва.

3. Държавите-членки предприемат, при необходимост и възможност, мерки за оказване на помощ и подкрепа на семейството на дете — жертва на трафик на хора, когато семейството се намира на територията на държавите-членки. По-конкретно, при необходимост и възможност, държавите-членки прилагат член 4 от Рамково решение 2001/220/ПВР спрямо семейството.

4. Настоящият член се прилага, без да се засяга член 11.

Член 15

Защита на децата — жертви на трафик на хора в наказателното разследване и наказателното производство

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че в наказателното разследване и наказателното производство, и в зависимост от ролята на жертвата в съответната правна система, компетентните органи определят представител на дете — жертва на трафик на хора, когато според националното право носителите на родителска отговорност са лишени от възможността да представляват детето поради конфликт на интереси между тях и детето жертва.

2. В зависимост от ролята на жертвата в съответната правна система, държавите-членки гарантират, че децата — жертви на трафик на хора, имат незабавен достъп до безплатни правни консултации и до безплатно процесуално представителство, включително с цел предявяване на иск за обезщетение, освен ако разполагат с достатъчно финансови средства.

3. Без да се засягат правата на защита, държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при наказателното разследване и наказателното производство във връзка с престъпленията, посочени в членове 2 и 3:

- а) разпитите на децата жертви се провеждат без неоснователно забавяне след съобщаването на фактите на компетентните органи;
- б) при необходимост разпитите на децата жертви се провеждат в помещения, предназначени или приспособени за тази цел;

- в) когато е необходимо, разпитите на децата жертви се извършват от или посредством професионалисти, специално обучени за тази цел;
- г) при възможност и необходимост всички разпити на детето жертва се извършват от едно и също лице;
- д) броят на разпитите е ограничен до възможния минимум и разпити се провеждат само доколкото това е необходимо за целите на наказателното разследване и наказателното производство;
- е) детето жертва може да бъде придружено от представител или, когато това е уместно, от възрастен по избор на детето, освен ако е взето обосновано решение за обратното по отношение на това лице.

4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при наказателно разследване на престъпленията, посочени в членове 2 и 3, всички разпити на детето жертва, или когато това е уместно — на детето свидетел, могат да бъдат записвани на видео и такива видеозаписи на разпитите могат да бъдат използвани като доказателство в съдебното производство в съответствие с разпоредбите на националното им законодателство.

5. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при съдебното производство, свързано с престъпленията, посочени в членове 2 и 3, може да бъде разпоредено:

- а) разпитът да се проведе без присъствието на публика; както и
- б) детето жертва да бъде изслушано в съдебната зала, без то да присъства, по-конкретно чрез използване на подходящи комуникационни технологии.

6. Настоящият член се прилага, без да се засяга член 12.

Член 16

Помощ, подкрепа и защита на непридружени деца — жертви на трафик на хора

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че посочените в член 14, параграф 1 специфични действия за оказване на помощ и подкрепа на децата — жертви на трафик на хора са надлежно съобразени с личните и специалните обстоятелства на непридруженото дете жертва.

2. Държавите-членки предприемат необходимите мерки за намиране на трайно решение въз основа на индивидуална оценка на висшия интерес на детето.

3. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че при необходимост на непридруженото дете — жертва на трафик на хора се определя настойник.

4. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че в зависимост от ролята на жертвата в съответната правна система, в хода на наказателното разследване и на нака-

зателното производство компетентните органи определят представител на детето, когато то не е придружено или е разделено от семейството си.

5. Настоящият член се прилага, без да се засягат членове 14 и 15.

Член 17

Обезщетение на жертвите

Държавите-членки правят необходимото жертвите на трафик на хора да имат достъп до съществуващите режими за обезщетение на жертвите на насилствени умишлени престъпления.

Член 18

Превенция

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, например чрез образование и обучение, с цел възпиране и намаляване на търсенето, което поощрява различните форми на експлоатация, свързани с трафика на хора.

2. Държавите-членки предприемат подходящи действия, включително чрез интернет, като информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, изследователски и образователни програми, когато е уместно — в сътрудничество със съответните организации на гражданското общество и други заинтересовани страни, с цел да се повиши осведомеността и да се намали рискът за хората, и особено децата, да станат жертви на трафик на хора.

3. Държавите-членки насърчават редовното обучение на служителите, за които има вероятност да влязат в контакт с жертви или потенциални жертви на трафик на хора, включително полицейските служители от първа линия, което да улесни дейността им по идентифициране и работа с жертвите и потенциалните жертви на трафик на хора.

4. За да се повиши ефективността на превенцията и борбата с трафика на хора чрез обезсърчаване на търсенето, държавите-членки разглеждат възможността за предприемане на мерки за криминализиране на ползването на услуги, които са предмет на експлоатация съгласно посоченото в член 2, със знанието, че лицето е жертва на престъпление, посочено в член 2.

Член 19

Национални органи за докладване или подобни механизми

Държавите-членки вземат необходимите мерки за създаването на национални органи за докладване или други подобни механизми. Задачите на тези механизми включват извършване на оценка на тенденциите в областта на трафика на хора, измерване на резултатите от действията за борба с трафика на хора, включително събиране на статистически данни в тясно сътрудничество със съответните организации на гражданското общество, действащи в тази област, и докладване.

Член 20**Координиране на стратегията на Съюза за борба с трафика на хора**

За да се допринесе за установяването на координирана и консолидирана стратегия на Съюза за борба с трафика на хора, държавите-членки подпомагат задачите на координатора за борба с трафика. По-конкретно държавите-членки предоставят на координатора за борба с трафика информацията, посочена в член 19, въз основа на която координаторът дава своя принос за докладването от Комисията на всеки две години относно постигнатия напредък в борбата с трафика на хора.

Член 21**Замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР**

Рамково решение 2002/629/ПВР относно борбата с трафика на хора се заменя с настоящата директива по отношение на държавите-членки, които участват в нейното приемане, без това да засяга задълженията на държавите-членки, свързани със срока за транспониране на рамковото решение в националното право.

За държавите членки, които участват в приемането на настоящата директива, позоваванията на Рамково решение 2002/629/ПВР се считат за позовавания на настоящата директива.

Член 22**Транспониране**

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 6 април 2013 г.

2. Държавите-членки предават на Комисията текста на разпоредбите, с които въвеждат в националното си право задълженията, възложени им с настоящата директива.

3. Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се

придружава от подобно позоваване при официалното им публикуване. Условието и редът за извършване на подобно позоваване се определят от държавите-членки.

Член 23**Докладване**

1. До 6 април 2015 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите-членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, което включва описание на мерките, предприети в съответствие с член 18, параграф 4, придружен при необходимост от законодателни предложения.

2. До 6 април 2016 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на въздействието на действащото национално право, криминализиращо ползването на услуги, които са предмет на експлоатация, свързана с трафика на хора, върху предотвратяването на трафика на хора, придружен при необходимост от подходящи предложения.

Член 24**Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 25**Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 5 април 2011 година.

За Европейския парламент

Председател

J. BUZEK

За Съвета

Председател

GYŐRI E.